

Písané slovo – nástroj zmeny environmentu

Ludská spoločnosť, svet, celý človek, to je všetko obsiahnuté v abecede. (Victor Hugo)

Písmenká, písmenká, písmenká..., záhadné znaky dorozumievania v rôznych podobách, od archaických pikto grafických, klinových a hieroglyfických až po moderné fonografické – hláskové, vytvárajúce napísané *slová, slová, slová*..., magické, vyjadrujúce myšlienky ľudí od starodávneho Sumeru, šíriace prometeovské poznatky, dokumentujúce históriu národov a tvoriace kultúry svetovej civilizácie, spájané do *viet, viet, viet*..., spletitého informačného systému, pretrvávajúceho veky ako jedného z hlavných nástrojov zmien environmentu v o všetkých končinách Zeme.

Napísané slovo ostáva (*Littera scripta manet*) ako obraz duše človeka. Pišuce národy v Mezopotámii, Egypte, Sýrii, Perzii, Indii, Číne, Mexiku, Grécku vytvorili dielo, na ktorom stojí civilizácia dneška, žiaľ, popri redukcii biologickej a krajinej diverzity, stierajúca aj kultúrnu diverzitu a podliehajúca globalizácii v záujme megafinančných ziskov a akejsi agresívnej obranyschopnosti voči iniciovanému zlu hľadanému až vo vesmíre. Pritom to zlo, často zneužívajúce písané slová, existuje všade medzi nami. Šíri sa ako metastázy, pohlcuje svoj protípól a niekde sa v systéme mašinérie „chleba a hier“ samo zaň vydáva. K jeho odhaleniu môžu slúžiť zásady a kritériá environmentalizmu, ktoré určujú hranice environmentálnej bezpečnosti a vhodnosti (samozrejme, v prospech životného prostredia a života človeka, ktorý by mal mať úctu k životu aj iných organizmov z hľadiska vlastného záujmu a existencie, i keď sa nedokáže zatiaľ pozeráť na svet „ich očami“). Tieto môžu byť a mali by byť súčasťou akejkoľvek mierotvornej filozofie, viery alebo politiky, ktorá naozaj chce slúžiť ľuďom a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj a život na Zemi.

Environmentalizmus odhaľuje to, čo je pre život človeka na Zemi úplne zbytočné a nežiaduce (aj veci a javy, o ktorých sme si zvykli myslieť, že sú nevyhnutné), čo ohrozuje environmentálnu bezpečnosť a vhodnosť preneho samého – zatiaľ ako dominantného druhu orga-

nizmu (nemožno vylúčiť, že raz sa ním stane nejaký mikroorganizmus), ktorý by si mal uvedomovať, že bez života iných organizmov neprežije (ani mnohých mikroorganizmov; pre zaujímavosť, britskí vedci oznámili, že na toaletnej miske ich identifikovali 49, na počítačovej klávesnici 3 295 a na mobile 25 127). Environmentalizmus, ktorý nerešpektuje démona moci a démona súhlasu (pritakávania), v medziach poznania nepoznaného má odhaľovať pravdu, skutočný stav a vývoj pre život podstatných vecí a javov týkajúcich sa životného prostredia a existujúcich v životnom prostredí; ich príčin, dôsledkov a vplyvov na environment a človeka. Vníma ho ako výtvor a súčasť environmentu, ktorý mnohí demagógovia označujú ako niečo marginálne mimo nás – našej genetickej, morfolologickej, fyziologickej a duševnej podstaty. Environmentalizmus sa snaží vytvárať prognózy stavu environmentu, napríklad po 40 – 50 rokoch, keď budú vyčerpané svetové zásoby ropy, alebo po stúpnutí hladiny svetového oceánu o 3 až 7 m vplyvom klimatických zmien (len stopením ľadu Antarktídy o 5 m); zároveň koncepcie a návody na odvrátenie kríz hroziacich už v polčase a na niektorých miestach už pred dvanástou polnočnou hodinou.

V intencích environmentalizmu sme pred desiatimi rokmi iniciovali vznik prvého a v záplave bulvárnej periodickej tlače jediného enviromagazínu. Tak sme ho aj pomenovali - ENVIROMAGAZÍN. Štal sa akýmsi následníkom Ekoparorámy (Poznaj a chráň), súputníkom odborného časopisu Životné prostredie (jediného staršieho brata, ktorý prežil len vďaka jeho prezieravým a múdrym tvorcom) a partnerom obdobných časopisov iných štátov, resp. ich zoskupení (v OSN – UNEP *Our Planet*, v Rade Európy *Naturapa*, v Európskej únii *Environment for Europeans*, v REC *Greenhorizont* a i.).

Písmenká, písané slová a vety, po stáročia až tisícročia meniace životné prostredie a vytvárajúce podmienky pre ďalšie zmeny (ťažko odhadnúť s akým koncom, ktorý sa stane začiatkom), rozvíjajúce kultúru ľudstva, jeho fantáziu a kreativitu. Vlastné predstavy každého človeka pri pohľade na ne od detského šlabikára počnúc, ktoré vám nemôžu nanútiť výrobné snovy filmami *Votrelec I. – III.* alebo *Príšera* z Elm Street, milými sfilmovanými rozprávkami o Tolkienových *Hobbitoch* alebo o Harry Potterovi, programátori počítačových hier simulujúcich bojové akcie, produkujúci v chvení zreničok a tisíce mŕtvov a mozgu biochemické vzrušenie zo zabíjania, televízia a bulvár pikantériami väčšinou necelebrít končiacimi svojimi teoretickými zábleskmi neosobnostnou extravaganciou pre ešte kratšie finálne zhasnutie, správami o nešťastiach a prejavoch zloby v rôznych kútoch sveta, vytvárajúcich pocit strachu i akéhosi egoistického uspokojenia, že mnohí majú oveľa väčšie problémy.

Žijeme v dobe postřímskych arén typu všadevidiaceho/počujúceho a do všetkého zasahujúceho Veľkého

brata (*Big Brother*), domu Vyvolených, garáži na Pereši a štadiónov niekde za oceánom, bez ktorých sa asi nevieme zaobísť. Palec dvíhame hore alebo spúšťame dole aj prostredníctvom telefonátov, SMS alebo po internete, neuvedomujúc si, že za ópium zatemňujúce zvyšok racionálneho myslenia sa vždy platilo. Stále prinášalo niekomu zisk a zdanie demokracie. Podliehame ilúzii spolurozhodovania o osude nielen Vyvolených, ktorým venujú tisíce obyvateľov Slovenska denne 1,5 mil. kliknutí na svojich počítačoch (prípravy oslavy návratu zatúlaného Zlatého telaťa a inteligencie hojdacieho konika). Človek odjakživa v rámci ilúzie o nezávislosti od prírody i vlastného environmentu v nej podliehal hrám, úžase, predplácaniu si iluzórnej bezpečnosti, prostitúcii rôzneho druhu, kohútím tancom alebo silovým/svalovým exhibíciám, servilnej lízatkománii a hlbokému tuposklonsťvu, hlučnej reklame „na (buď) ticho“, želaniam zdaniľov nesmrteľných výrobcov ilúzií šťastia a bohatstva (blahobytu *imago mundi*), intrígám zo záviesti (jeden mudrc povedal, že aj záviest si treba zaslúžiť) a proti ušľachtilosti (dnes už pomaly prisudzovanej len koňom a psom). Ušľachtilosť (enviroušľachtilosť), ako súhrnu dobrých vlastností a prejavov – všetkých NAJ ČLOVEKA akejkol'vek pleti a viery, ktoré v zmysle environmentalizmu môžeme v skratke vyjadriť týmito slovami: *Pomáhajme tým, ktorí pomáhajú, naozaj potrebujú, neškodme tým, čo ju nepotrebujú a potešme sa spoločne ich úsmevom a dobrým slovom; snažme sa spoločne vytvárať a chrániť skutočné hodnoty (kultúrne a prírodné), zlepšovať kvalitu environmentu všade a na všetkých úrovniach, eliminovať choroby, biedu, nevzdelanosť, pudy zabíjania a ničenia u seba i iných; konajme múdro v prospech dobra, environmentálnej bezpečnosti a vhodnosti (trvalo udržateľného rozvoja a života) a ostajme LUDMI v intencích úmyslu stvoriteľ (Boha alebo Matky prírody)*. Nech sa náš ENVIROMAGAZÍN v jeho ďalšej dekáde alebo aspoň do konca piateho veku (Nahui Ollin podľa Mayov, končiaci globálnym zemetrasením 22. decembra a 2012) stane výtvorom takejto ušľachtilosti, šíriť elom environmentalizmu a podnecovateľom účinnejšej starostlivosti o náš environment a človeka ako jeho odmysliteľnej súčasť. Nech k tomu v roku 2006 prispávajú vo väčšej-menšej miere vaše neunáhľené a prezieravé kroky a skutky k osudovým učeniam (ponovom destináciám) a urobia vás a vašich blízkych ušľachtilejšími, a tým múdrejšími, lepšími, šťastnejšími a o niečo bohatšími.

Existuje len jedno dobro, a to je vedomosť; existuje len jedno zlo, a to je nevedomosť. (Sokrates)

RNDr. Jozef Klinda
Ministerstvo životného prostredia SR